

Створення й розвиток малих і середніх підприємств обумовлено простою організаційною структурою, та поряд з цим, вимагає від працівників широкого кола знань і умінь, оскільки вони доволі часто поєднують та виконують різноманітні роботи без значної спеціалізації. Тому виникає потреба у розробці механізму створення у регіонах консультаційних центрів, що допоможе створити умови для розвитку підприємництва, зменшить рівень безробіття шляхом залучення незахищених верств населення до підприємницької діяльності.

Пропонується також формування центрів бізнес-підтримки, що сприятиме розвитку співробітництва у сфері підприємництва й дозволить удосконалити систему державної підтримки підприємництва на основі використання зарубіжного досвіду, формування позитивного іміджу представників українського підприємництва, встановленні ділових контакти між суб'єктами господарювання.

Література.

1. Про затвердження Програми розвитку конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва в Одеській області на 2017-2020 роки: рішення Одеської обласної ради [online] – Доступно: <http://oblrada.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/405-VII.pdf>
2. Офіційний сайт Головного управління статистики в Одеській області [online] – Доступно: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>.
3. Балджи, М.Д., 2015. Тенденції розвитку підприємництва в Україні та Одеській області. *Економічні інновації: Зб. наук. пр.* Одеса: ІПРЕЕД НАН України. 59. С. 52-59.

ДОСВІД СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Миколаїв С. Я., студентка

*Науковий керівник: Шолудько О. В., к. е. н. наук., доцент
Львівського національного аграрного університету*

Розуміння проблем і перспектив розвитку аграрної галузі у більшості політиків та громадян поверхневе, засмічене штампами, нав'язане людьми, які ніколи не ставилися до аграрного виробництва як до власної життєвої справи. Здається, весь аграрний дискурс зведено до питання зняття мораторію з продажу землі. Водночас, немає відповідей на багато запитань, пов'язаних з продовольчою безпекою, з ство-

ренням оптимальних умов для українського села та забезпеченням високих врожаїв, не знищуючи при цьому екосистему країни. Варто враховувати досвід окремих країн світу, які дієво ефективно проводять фінансову підтримку розвитку сільського господарства та шукати спосіб адаптувати його до сучасних умов нашої держави.

Сільське господарство в США мало ключову роль ще з моменту заснування країни. Для мігрантів, які переселялися на нову землю, в основному з Європи, фермерство здебільшого було гарантією успішного розвитку, адже продукти харчування були товаром гарантованого продажу, а земля у власності закріплювала майбутні перспективи. Але згодом ця перевага перетворилося на недолік - проблему перевиробництва.

Часом фермерський бізнес також потерпав від неврожаю, що суттєво било по кишені фермерів. Для того, щоб підтримати галузь, яка сприяла появі робочих місць, давала без перебільшення стратегічний за своїми розмірами прибуток до бюджету, підштовхувала розвиток транспортної системи та іншого виробництва й послуг, американський уряд запроваджував різні види допомоги. Головним чином, вони зводилися до прямого субсидування фермерів. У 2014 році звична пряма бюджетна допомога була замінена на законодавчому рівні іншим інструментом - страхуванням ризиків. Фермери не знають, якою буде вартість посаджених ними культур та якою буде погода в наступний сезон. Власники тваринницьких ферм також не можуть бути впевненими в цінах на свою продукцію у зв'язку з ризиками втрат через несприятливі погодні умови або хвороби худоби. У випадку, якщо фермерам загрожує сильна посуха, повінь і непередбачувана ситуація на ринку, надається менш витратне часткове страхування, якщо ж ризики менші - страхівка може бути вищою [2].

Крім того, існує ще кілька варіантів страхування врожаю або прибутків. При цьому федеральний уряд може субсидувати страхові премії за ставками від 38 % до 80 %, в залежності від рівня покриття і варіантів, обраних виробниками. Такий високий рівень субсидій необхідний для того, щоб зробити продукцію доступною за ціною. Загалом же, закон дуже складний та прописує багато інших варіантів для окремих напрямів виробництва, наприклад тваринництва, або вирощування бавовни.

Американські фінансові аналітики вважають, що фермери дедалі будуть більш зацікавленими в управлінні ризиками, зокрема, через

вплив глобальних змін клімату. Водночас, програми, запропоновані новим законодавством США можуть мати інший ефект, наприклад схильність фермерів використовувати більш ризиковані в плані врожайності регіони. Тим не менше, розвинуті економіки, такі як американська, цілком можуть підтримувати високий рівень субсидування сільського господарства, в той час як у менш розвинутих країнах така схема може здаватися надто витратною.

ФРН посідає друге місце за обсягом виробництва продукції тваринництва, а також зернових у країнах ЄС. При цьому в аграрному секторі, де дуже високий рівень механізації, зайняті лише 2-3 % працездатного населення держави, а його частка не дотягує в структурі ВВП і до 1 %. Базується німецьке сільське господарство на невеликих сімейних фермерських господарствах. Держава підтримує галузь, але не дотаційно через пряме виділення коштів. Час від часу фермери протестують, причому піднімають свій голос проти сучасних тенденцій в аграрній промисловості, зокрема проти генної інженерії, виступаючи за традиційне, а відтак більш екологічне село. Майже 20 тисяч взяли участь у такій демонстрації в січні 2019 року, одягнувшись у костюми свійських тварин та птахів [3].

Розглянемо досвід фінансової підпитки такої країни як Польща. Навіть у часи комуністичної Польщі значна частина сільського господарства країни перебувала у приватній власності. Тому, традиційно, в Польщі і зараз популярними є маленькі приватні сільськогосподарські господарства, які спеціалізуються на виготовленні одного виду продукції. Зараз, близько 2 млн малих приватних сільськогосподарських підприємств Польщі (мають по 5-10 га землі) володіють 90% орних земель країни. Польща - європейський лідер у вирощуванні картоплі, цукрового буряка, яблук [1].

В Польщі 15 % усіх працюючих задіяні в сільському господарстві. Цей сектор польської економіки генерує частку приблизно 4 % ВВП Польщі, що становить понад 20 млрд доларів. Однак, спостерігається тенденція до її поступового зменшення. В окремих регіонах країни, зокрема у східній частині країни, рівень працевлаштування в цьому секторі сягає понад 30 % від усього працюючого населення [1].

Сільське господарство Польщі експортно орієнтоване (10 % продукції йде на експорт), а тому польська дипломатія постійно шукає нові ринки збуту аграрної продукції, особливо у світлі

зменшення ринків у країнах Східної Європи та колишнього СРСР через економічну кризу, санкції, збройні конфлікти. Держава намагається всіляко підтримувати дрібні аграрні підприємства, які демонструють поступову динаміку зростання виробництва, особливо у світлі європейських доплат за орні землі чи окремі види продукції. У Польщі кілька банків спеціалізуються на кредитуванні сільського господарства, зокрема BGZ. По довгострокових кредитах (до 10-ти років) держава може компенсувати половину відсоткової ставки. У Польщі популярним є також пільгове кредитування аграрного сектора, коли підприємець може сплатити лише 3 %, а решту суми по відсотковій ставці банку повертає держава.

Досвід різних країн може стати у нагоді при формуванні державної підтримки аграрної сфери, яка повинна вирішити проблемні аспекти розвитку вітчизняного сільськогосподарського виробництва. Це передусім незбалансована структура аграрного виробництва, де частка продукції рослинництва перевищує 70 %, тоді як виробництво продукції тваринництва не задовольняє внутрішніх потреб ринку. Також актуальною проблемою галузі є нераціональне землекористування, що призводить до зниження родючості ґрунтів. Державна підтримка аграрної сфери обов'язково повинна враховувати село і екологічно спрямований напрям розвитку сільського господарства.

Література.

1. Poland agriculture profile [Electronic resource]. – Mode of access <http://globserver.cn/en/poland/agriculture>
2. Папцов А.Г. Державне регулювання сільського господарства в країнах з розвинутою ринковою економікою. - М., 1996. - 84 с.
3. The European Union's Common Agricultural Policy: Pressures for Change. United State Department of Agriculture. International agriculture and trade reports. WRS-99-2. October. 1999.
4. Світові моделі підтримки сільського господарства // "Укрінформ" [Електронний ресурс]: режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2012230-svitovi-modeli-pidtrimki-sil'skogo-gospodarstva.html>